

нашому суспільстві.

4. Уведення до шкільної програми хоча б декількох годин на вивчення особливостей створення власного висловлення.

5. Визначення на державному рівні ваги сертифіката екзаменатора зовнішнього незалежного оцінювання.

6. Повернення до офіційного звіту про проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів статистичних даних про психометричні показники кожного тестового завдання.

7. Проведення апробації тестового завдання з розгорнутою відповіддю.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в пошуках оптимального для національного тестування підходу до визначення показника “Складність тестового завдання”.

Використана література:

1. *Аванесов В. С.* Научные проблемы тестового контроля знаний / В. С. Аванесов. – М.: Изд-во ИЦПКПС, 1994. – 136 с.
2. *Ефремова Н. Ф.* Тестовый контроль в образовании // Н. Ф. Ефремова. – М.: Логос, 2007. – 368 с.
3. *Ломакович С. В.* Тест з української мови і літератури: стан і напрями вдосконалення / С. В. Ломакович, В. М. Терещенко, А. О. Панченков // Вісник ТІМО. – 2011. – № 5–6. – С. 2–28.
4. *Мельник А. М.* Модель оцінки складності тестових завдань / А. М. Мельник, Р. М. Пасічник // Науковий вісник Чернівецького університету. Сер. “Комп’ютерні системи та компоненти”. – 2009. – Випуск 479. – С. 108–113.
5. Офіційний звіт про проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.testportal.gov.ua. – Заголовок з екрану.

Мамчич И. П. Сложные задания в тесте по украинскому языку.

Проанализирован тематический диапазон сложных заданий в тесте по украинскому языку, определены причины и пути преодоления этого явления.

Ключевые слова: сложность тестового задания, тест по украинскому языку и литературе.

Matchich I. P. Complex tasks in the test with respect to the Ukrainian language.

Is analyzed the subject range of complex tasks in the test with respect to the Ukrainian language, reasons and ways of overcoming this phenomenon are determined.

Keywords: the complexity of test task, test on the Ukrainian language and the literature.

Марцева Л. А.

*Вінницький регіональний центр оцінювання якості освіти
(Вінниця, Україна)*

ТЕСТУВАННЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У статті автор досліджує особливості оцінювання навчальних досягнень студентів щодо формування їх професійної компетентності за допомогою тестових технологій. Проаналізовано доцільність та види оцінювання на різних етапах вивчення навчальної дисципліни. Приділено увагу перевагам використання тестів у фаховій підготовці студентів у поєднанні з традиційними методами оцінювання, певним недолікам їх застосування.

Ключові слова: майбутні фахівці, оцінювання навчальних досягнень, тестові технології, професійна компетентність, професійні якості.

Сучасний ринок праці вимагає конкурентоспроможних фахівців із професійними знаннями інноваційного характеру, уміннями їх практичного використання на основі постійної самоосвіти. Однією з умов підготовки майбутніх фахівців є компетентнісний підхід у навчанні, який нині є провідним напрямом сучасної професійної освіти. Поняття компетентність, компетенції для професійної освіти стали не простим доповненням до традиційних знань, вмінь та навичок, а є характеристикою здатності молодшої людини здійснювати відповідну професійну діяльність, робити висновки, приймати рішення.

Модульна структура програм передбачає проведення діагностики навчальних досягнень студентів на різних етапах навчання та формування професійно важливих якостей. Провідним завданням професійної освіти в Україні є формування гнучких траєкторій отримання професії відповідно до запитів як роботодавців, так і потреб молодих людей, які відчують необхідність постійного підвищення свого потенціалу.

Проблему педагогічного оцінювання, моніторингу якості освіти, побудову тестових завдань досліджували у своїх роботах В. Аванесов, А. Анастасі, В. Безпалько, І. Булах, К. Інгенкамп, О. Киверялг, Т. Лукіна, М. Розенберг, Н. Яремчук та інші. Проблемою запровадження компетентнісного підходу в освіті займалися В. Байденко, Н. Бібік, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Локшина, А. Маркова, О. Пометун, А. Хуторський та ін. Формування професійної компетентності у майбутніх фахівців обґрунтували В. Безпалько, О. Дубасенюк, Л. Захарова, І. Зязюн, П. Лернер, Н. Лобанова, Н. Ничкало, А. Маркова, Н. Петровська, В. Сластьонін та ін.

Метою статті є розгляд особливостей проведення оцінювання досягнення навчальних досягнень студентів щодо формування їх професійно важливих якостей.

Система професійної освіти виступає педагогічною проекцією суспільства на освіту загалом і програмує його розвиток та модернізацію. У контексті сучасного українського соціуму професійна освіта розглядається як надання особистості права самостійно формувати освітню траєкторію з урахуванням своїх інтересів, можливостей, потреб за активної участі роботодавців у реалізації навчального процесу. Наразі в Україні помітно зросла увага до підготовки фахівців-практиків, випускників вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, оскільки впродовж останніх років ринок праці значно перевантажений фахівцями-теоретиками з вищою освітою.

Дослідження свідчать, що сучасна освіта має бути орієнтованою не стільки на поширення знань, скільки на оволодіння компетентностями, що дозволяє готувати конкурентоздатного фахівця [8, с. 10].

Оцінювання навчальних досягнень студентів розглядається нині як дієвий інструмент забезпечення якості професійної освіти. Відповідно до концепції особистісно орієнтованого навчання, організація навчально-виховного процесу потребує залучення студентів до процесів оцінювання та розуміння їх власної відповідальності за кінцевий результат професійної підготовки. Контроль, перевірка, оцінювання є складовими частинами навчально-виховного процесу, без яких неможливо уявити ефективну педагогічну взаємодію між студентом та викладачем. Основні принципи оцінювання навчальних досягнень студентів – об'єктивність, систематичність і своєчасність, цілеспрямованість.

Компетентність особистості має певну структуру, елементи якої пов'язані із здатністю людини до розв'язання різних проблем у повсякденному, професійному або соціальному житті [3, с. 36]. Професійна компетентність молодого фахівця забезпечує можливість його самореалізації в суспільстві. Існують різні погляди науковців щодо розуміння поняття "професійна компетентність", проте умовно їх можна розділити на два напрямки:

– функціональний (здатність людини діяти відповідно до стандартів);

– особистісний (певні характеристики особистості, що дозволяють їй досягнути істотних результатів професійної діяльності).

Педагогічний словник трактує професійну компетентність як оволодіння особистістю необхідною сумою знань, умінь і навичок, які визначаються сформованістю педагогічної діяльності, спілкування особистості як носія означених цінностей, ідеалів і свідомості. Вона розглядається як процес і результат творчої професійної діяльності, як певний інтегрований показник особистісно-діяльнісної сутності вчителя, зумовлений рівнем реалізації його гуманістичної спрямованості, відображає якості особистості, якими вона має володіти і які забезпечують її обізнаність, авторитетність у різноманітних сферах життєдіяльності, спрямованих на успіх інноваційних процесів [5].

Також дослідники розглядають професійну компетентність “як комплексну якість, що включає систему професійних знань, умінь та навичок здійснення професійної діяльності. Розвиток професійної компетентності виступає результатом взаємодії зовнішніх, внутрішніх, індивідуальних, соціальних та інших чинників, які опосередковані умовами соціуму” [4, с. 110].

Підготовка та запровадження Державних освітніх стандартів на сучасному етапі розвитку професійної освіти України є важливою проблемою, вирішення якої залежить від розробки адекватних засобів вимірювання та оцінки рівня навчальних досягнень, формування професійної компетентності відповідно до освітніх стандартів. Дослідники покладають надії щодо вирішення окресленої проблеми на освітні тести та тестові технології (тестові системи). Проте навіть “ідеальні” засоби педагогічних вимірювань повинні враховувати історичний контекст, у якому формувалася освітня система держави, принципи теорії педагогічних вимірювань, засоби контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів як майбутніх фахівців. Тестові системи – це специфічні засоби контролю, вимірювання та оцінювання якості освіти.

Тест визначається як система паралельних завдань рівномірно зростаючої складності, яка дозволяє оцінити структуру і якісно виміряти рівень підготовленості випробуваних [1, с. 34]. Тестові завдання, перш за все достатнього і високого рівня, дозволяють перевіряти формування професійно важливих якостей студента, оскільки вони передбачають виявлення його підготовленості до застосування знань, дослідницьких можливостей і готовності до продуктивних дій евристичного характеру.

Тестові завдання навчальних предметів складають основу будь-якого тесту. Їх валідність, об’єктивність, надійність та роздільна здатність мають надзвичайну важливість для педагогічного вимірювання. Надійність тесту зростає зі збільшенням кількості тестових завдань і зменшується при збільшенні кількості навчальних елементів, за якими проводиться діагностика [3, с. 14].

Практико-орієнтована професійна підготовка студентів у вищих навчальних закладах відповідає теорії поетапного формування дій та проведення контролю після завершення кожного з етапів. Укладання тестів, проведення оцінювання та аналіз результатів тестування студентів, формує у викладачів чітке уявлення про ефективність фахової підготовки студентів.

На думку Н. Е. Гронлунда, тести можуть забезпечити безпосереднє вимірювання багатьох важливих навчальних результатів – від простих до складних – і надати інформацію, необхідну для оцінювання та вдосконалення реальних завдань [2, с. 11].

Проблема оцінювання знань студентів постає перед кожним викладачем вищої школи. І якщо методичні напрацювання оцінювання успішності учнів у загальноосвітній школі мають тривалу вітчизняну традицію, то нові вимоги до викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах і вимоги до якості знань майбутніх фахівців потребують принципово нових підходів.

Кваліфікаційне оцінювання на початку навчання проводять щоб з'ясувати:

- Чи мають студенти навички та вміння, необхідні для засвоєння дисципліни?
- Чи досягли студенти запланованих навчальних результатів?

Відповідь на перше запитання отримують за допомогою тестів на готовність до вивчення навчального матеріалу. За допомогою таких тестів перевіряють наявність навичок, що є передумовами успішного навчання. Студентам, яким бракує попередніх навичок, викладач може запропонувати додаткові заняття з навчальної дисципліни [2, с. 14].

Проведення попереднього кваліфікаційного тесту дає відповідь на друге запитання і дозволяє викладачеві коригувати планування навчального предмету.

Рис. 1. Залежність навчання від результатів кваліфікаційного оцінювання

Формаційне та діагностичне оцінювання проводять упродовж навчання, щоб з'ясувати:

1. Чи демонструють студенти прогрес у засвоєнні знань, формуванні необхідних умінь та навичок?

2. Які студенти потребують додаткових занять через прогалини у знаннях?

Щоб дати відповідь на окреслені питання, викладач проводить формаційне та діагностичне тестування впродовж вивчення навчальної дисципліни [2, с. 18].

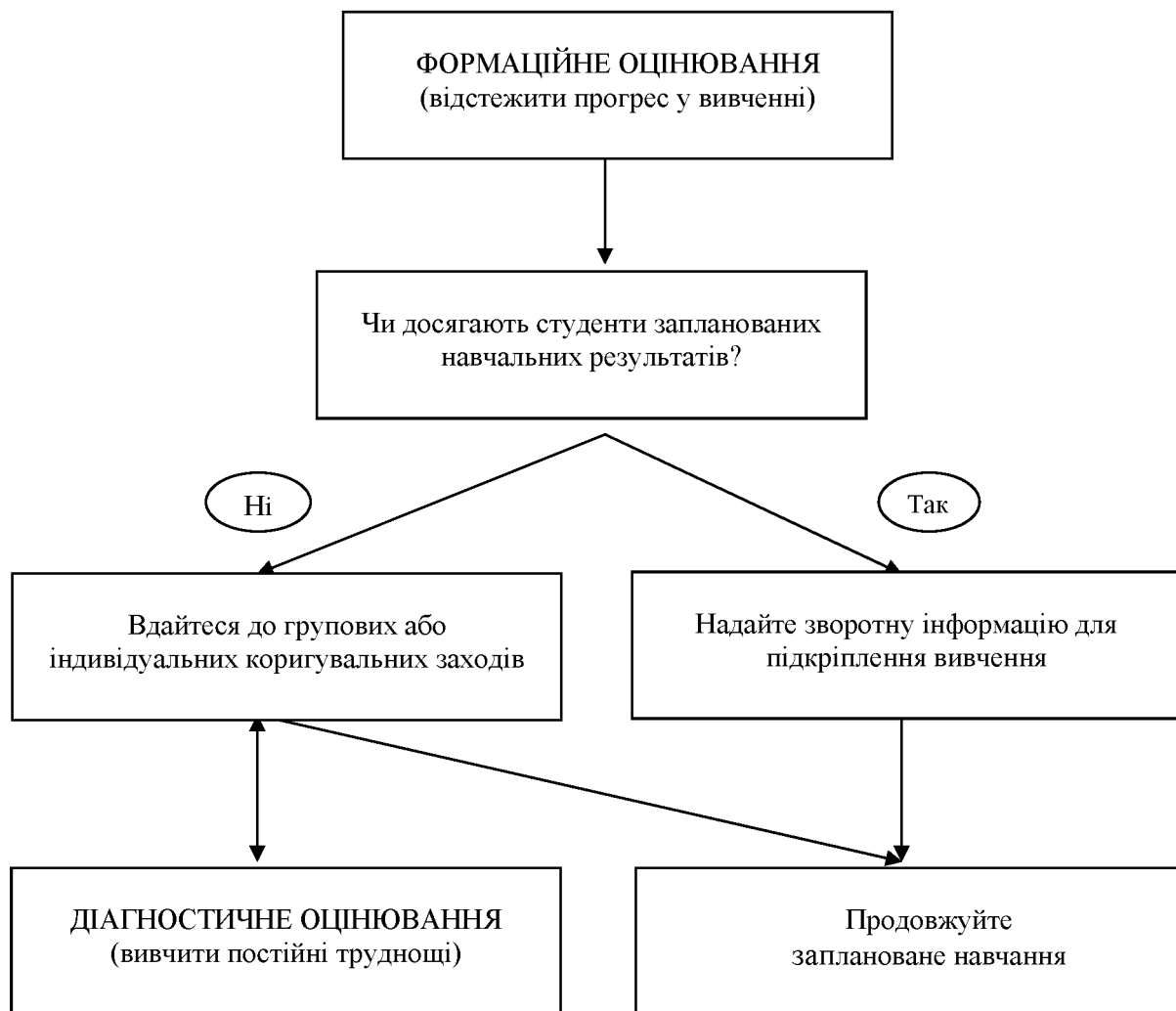

Рис. 2. Залежність навчання від формаційного оцінювання

Формаційні тести зазвичай розробляють з метою вимірювання рівня, на якому студенти опанували навчальний матеріал досить обмеженого сегмента, такого як модуль або розділ підручника. Ці тести подібні до контрольного опитування і мають на меті відстежити навчальний процес, внести корективи до викладання предмету, запропонувати коригувальні методичні вказівки для поліпшення вивчення навчального матеріалу та формування ключових компетенцій.

Діагностичне оцінювання містить велику кількість тестових завдань, що дозволяють визначити типові причини помилок, допущених студентами. Формаційне та діагностичне оцінювання не дозволяє розв'язати всі проблеми у вивченні навчальної дисципліни. Оцінювання допомагає виявити труднощі вивчення для того, щоб це можна було виправити за допомогою додаткових заходів [2, с. 18].

Підсумкове оцінювання проводять наприкінці навчання. Підсумкове оцінювання проводять, щоб визначити:

1. Які студенти засвоїли навчальні завдання на такому рівні, що можуть перейти до наступного навчального курсу?

2. Які бали треба виставити кожному студентові?

Таке оцінювання, як правило, комплексне за змістом і містить як тести, так і оцінювання навичок виконання практичних завдань. Результати підсумкового оцінювання використовують для виставлення балів студентам, що засвідчують рівень засвоєння

матеріалу та оцінювання ефективності навчання загалом [2, с. 19].

Рис. 3. Залежність навчання від підсумкового оцінювання

Для підготовки майбутніх фахівців важливими є тестові завдання, спрямовані на виявлення виконавських умінь. Оцінюючи рівень сформованих навичок студентів, викладач перевіряє кілька компонентів: компонент знань, компонент умінь і навичок, афективний компонент.

Ефективне тестування успішності вимагає розробки тестових завдань, спрямованих на виявлення виконавських умінь майбутніх фахівців та формування їхньої професійної компетентності. У точних науках важливими є лабораторні навички, у навчальних курсах з рідної та іноземних мов – комунікативні навички, у математиці – розв’язування задач, у суспільних та економічних науках – уміння складами схеми та графіки.

Оцінюючи лабораторні навички студентів, викладач перевіряє чи знають студенти назви та призначення приладів, методика проведення лабораторних робіт, уміння робити точні вимірювання. Компонент знань ефективно перевіряється за допомогою тестів, що передують оцінюванню умінь або є їхньою складовою. Афективний компонент також є складовою оцінювання виконавських умінь студентів і характеризує дбайливе ставлення студентів до лабораторного обладнання, дотримання правил безпеки.

Методика оцінювання виконавських умінь майбутніх фахівців містить наступні етапи:

- конкретизація результатів виконання;
- вибір об’єкту оцінювання (процес виконання, продукт виконання, тощо);
- вибір рівня реалізації;
- вибір ситуації для перевірки виконання завдання;
- вибір методу спостереження, фіксації та оцінювання результатів.

Правильно застосоване оцінювання за допомогою тестових технологій спонукає студентів працювати для досягнення цілей навчального курсу, заохочує до інтенсивної навчальної діяльності, спрямовуючи її на досягнення запланованих результатів щодо формування професійної компетентності. Дослідження засвідчили, що понад 80% тестів, розроблених викладачами навчального закладу, зосереджені на результатах засвоєння необхідних знань. Проте практико-орієнтована професійна освіта потребує оцінювання на лише засвоєних знань, а передусім, умінь їх практичного застосування. Організаційно систему діагностування формування професійно важливих якостей у студентів мають очолювати методичні підрозділи вищих навчальних закладів. Методисти можуть виконувати роль незалежного аудитора, забезпечувати методичну єдність оцінювання, об'єктивність оцінки, своєчасне інформування керівництва про необхідність коригування організації навчального процесу.

Широке розповсюдження тестових технологій збільшило критику на адресу використання тестів щодо їх впливу на навчальний процес. Дослідники вважають, що тести здійснюють як позитивний, так і негативний вплив на навчальний процес. Сучасний стан використання тестового контролю ускладнюється тим, що більшість викладачів не має спеціальної підготовки щодо методики розробки та застосування педагогічних тестів. Актуальним нині є укладання тестів багатофункціонального призначення, що дозволяє перевіряти рівень навчальних досягнень з окремих тем, розділів, навчальної дисципліни, виявляти професійно важливі якості майбутніх фахівців.

Висновки. Наразі необхідно об'єднати зусилля фахівців із тестології, психологів, методистів та викладачів-практиків щодо підготовки специфічних тестів, що розвивають професійні якості та індивідуальні здібності студентів. Важливим тут є вивчення та запровадження світового досвіду з оцінювання результатів професійної підготовки майбутніх фахівців, технології оцінювання, розробки інструментарію та прогнозування проведення подальших досліджень у тісній співпраці з роботодавцями. Загалом тестові технології є ефективними, оскільки дозволяють досягнути головної мети – підвищити якість підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності із мінімальними витратами часу та сил викладача.

Використана література:

1. *Аванесов В. С.* Тест как педагогическая система [Электронный ресурс] / В. С. Аванесов // Педагогические измерения – 2007. – № 2. – С. 33-56. – Режим доступа : <http://testolog.narod.ru/Theory57.html>. – Заглавие с экрана.
2. *Гронлунд Норман Е.* Оцінювання студентської успішності: практ. посіб / Н. Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр “Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2005. – 311 с.
3. *Деркач А. А.* Акмеология / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – СПб.: Питер, 2003. – 286 с.
4. *Каджаспарова Г. М.* Педагогический словарь / Г. М. Каджаспарова, А. Ю. Каджаспаров. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 176 с.
5. Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана і Т. Послтвейта. – Л.: Літопис, 2003. – 328 с.
6. *Нестерова Л. В.* Концептуальні засади науково-методичного забезпечення професійної підготовки кваліфікованих робітників / Л. В. Нестерова // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: тези доповідей звітної науково-практичної конференції (м. Київ, 29-30 березня 2010 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за ред. В. О. Радкевич. – К.: ІПТО НАПН України, 2010. – С. 110-112.
7. Педагогические тесты. Вопросы разработки и применения: пособие для преподавателей / В. С. Аванесов [и др.]. – Днепропетровск: Пороги, 2005. – 64 с.
8. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 35 / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ - Вінниця: ТОВ фірма “Планер”, 2013. – 544 с.

Марцева Л. А. Тестирование как фактор формирования профессионально важных качеств будущих специалистов.

В статье автор исследует особенности оценивания учебных достижений студентов в процессе формирования их профессиональной компетентности с помощью тестовых технологий. Проанализирована целесообразность и виды оценивания на различных этапах изучения учебной дисциплины. Уделено внимание преимуществам использования тестов в профессиональной подготовке студентов вместе с традиционными методами оценивания, недостатками их использования.

Ключевые слова: будущие специалисты, оценивание учебных достижений, тестовые технологии, профессиональная компетентность, профессиональные качества.

Martseva L. A. Testing as a factor of the formation of professionally important qualities in future professionals.

The author investigates in the article the peculiarities of testing of the students' academic achievements as to the formation of professional competence through testing technologies. The expediency and the types of evaluation in different stages of learning of the subject are analyzed. The author also gives his attention to the preference in using tests in conjunction with traditional methods of evaluation in students' professional training, certain shortcomings in the usage of tests.

Keywords: future specialists, evaluation of academic achievements, testing technologies, professional competence, professional qualities.

Микитенко П. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ АДАПТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ

У статті проведений аналіз найбільш поширених комп'ютерних систем діагностики знань студентів, а також визначено можливість проведення комп'ютерного адаптивного тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle.

Ключові слова: комп'ютерне адаптивне тестування, адаптивне навчання, LMS Moodle, комп'ютерно орієнтовані технології.

Проблема контролю повноти і якості знань, здобутих під час навчання, з огляду на збільшення самостійної роботи студентів, набуває все більшого значення. Internet активно використовується в освітніх технологіях. Розмаїття ресурсів освітнього характеру, дає можливість переважно працювати з статистичною та науковою літературою. Отже слухач змушений в тій чи іншій мірі вивчати матеріал в тій послідовності яку задає автор, що ускладнює персоналізований підхід до проблем засвоєння знань [6, с. 37]. Тому доцільним є впровадження індивідуальної траєкторії навчання, що забезпечить підвищення рівня фахової підготовки, зокрема одним з інструментів досягнення даної мети може слугувати комп'ютерне адаптивне тестування.

Метою статті є аналіз комп'ютерно орієнтованих технологій освітніх вимірювань для проведення адаптивного тестування, а також визначення можливостей для його проведення в об'єктно-орієнтованому навчальному середовищі Moodle.

Реалізація технології адаптивного комп'ютерного тестування може створити умови для об'єктивізації інтегральних результатів педагогічного моніторингу, корегування індивідуальних рівнів навченості та управління якістю навчання студентів.

Існують різні формулювання поняття адаптивного тестування. Ми виділимо